

TOIMENPIDEALOITE 125/2002 vp

Ammattikorkeakoulujen sosiaalialan aseman vahvistaminen

Eduskunnalle

Ammattikorkeakouluopinnoista muutoksineen annetun asetuksen (256/1995) mukaan ammattikorkeakoulututkintoon johtava koulutus järjestetään koulutusohjelmina, jotka opetusministeriö vahvistaa ammattikorkeakoulujen esityksestä. Korkeakoulutasoisen koulutuksen järjestäjinä ammattikorkeakoulut päättävät ja vastaavat itse koulutusohjelmiin kuuluvista opinnoista sekä koulutuksen laadusta työelämän asettamien vaatimusten pohjalta. Opetusministeriön vahvistama sosiaalialan koulutusohjelma, sosionomin koulutusohjelma, on laaja-alainen ohjelma, joka sisältää suuntautumisvaihtoehtoja sosiaalialan työelämän tarpeisiin.

Lähivuosina ammattikorkeakoulujen sosiaalialaan tulee kohdistumaan erityisiä vaatimuksia väestön ikääntymisen ja sosiaalipalvelujen lisääntymisen myötä. Kasvavat ja monimutkaistuvat vaatimukset edellyttävät sosiaalialan koulutuksen vahvistamista ja aloituspaikkojen lisäämistä, mikä vaatii lisää taloudellisia panostuksia sosiaalialan koulutukseen. Sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen tuottamaa osaamista voi tarkastella myös suhteessa sosiaalialan oppilaitoksissa annettavaan lähihoitajakoulutukseen, jossa yhdistyy sosiaali- ja terveysalan osaaminen. Yliopistopuolella sosiaalialan osaamista edustaa sosiaalityöntekijän koulutus, joka on ylempi korkeakoulututkinto. Sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen ja yliopistojen sosiaalityön ja sosiaalipedagogiikan koulutuksen yhteistyö hyödyttää koko sosiaalialan osaamista ja työelämän kehittymistä yhteiskunnassa, jossa koko sosiaa-

lialan työ on muutoksessa. Kuitenkin on huolehdittava, että työntekijät saavat koulutustaan vastaavaa työtä ja ettei alempia tutkintoja "syrjitä".

Sosiaalialan ammattikorkeakoulututkinto, sosionomin tutkinto, on näkymättömässä asemassa, jopa niin, ettei nimikettä aina käytetä edes virallisessa yhteydessä. Sosionomin tutkinnon paikka lainsäädännössä on epäselvä. Laissa pitäisi selvästi mainita sosionomin tutkinto ja sen kelpoisuusehdot ja -vaatimukset. Käytännössä sosionomin ammatillinen tehtävä on esimerkiksi seniori- ja vanhustyössä yksilön, yhteisöjen ja yhteiskunnan tasolla. Sosionomi ohjaa, kehittää ja koordinoi sosiaalipalveluja, jotka tukevat ikääntyvien voimavaroja, arkielämän ja elämäntilanteen kokonaisuutta. Sosionomit työskentelevät asumis- ja päivätoimintapalveluyksikköjen johtamis-, kehittämis- ja ohjaustehtävissä sekä moniammatillisten tiimien johto- ja kehittämis-tehtävissä. Heidän asiantuntijuutensa kattaa myös ikääntyvien perhetyön sekä ikääntyvien vammaisten ja monikulttuuristen seniori- ja vanhustyön.

Ammattikorkeakoulututkintojen kehittämisessä on kiinnitetty erityistä huomiota työelämälaheisyyteen mm. sisällyttämällä kaikkiin tutkintoihin harjoittelujakso ja opinnäytetyö. Sosiaalialan ja terveysalan yhdistäminen on tuonut paljon ongelmia ja avoimia kysymyksiä. Ihmetystä herättää se, että sosiaalihuollon ammattihenkilöinä voi olla myös terveydenhuollon ammattihenkilö, vaikka molemmille aloille vaaditaan juuri tietynlaista osaamista. Päinvastainen tilanne ei

ole mahdollinen, koska terveydenhuollon ammattihenkilönä voi toimia vain terveydenhuollon koulutuksen saanut henkilö. Sosiaalityössä on väljät kelpoisuusvaatimukset, mikä aiheuttaa ongelmia. Alan asiantuntijat ovat sitä mieltä, että on lisättävä koulutusta moniammatilliseen työhön. Sosionomien sijoittumisessa työelämään on suuria alueellisia eroja. Monilla paikkakunnilla sosionomeille ei löydy koulutusta vastaavaa työtä, vaan he odottavat työpaikkojen avautumista. Osasyynä tällaiseen tilanteeseen on sosionomin

tutkinnon epäselvä asema lainsäädännössä ja liian väljät sosiaalihuollon kelpoisuusvaatimukset siitä huolimatta, että on kysymys haasteellisesta ja vaativasta työstä ihmisten parissa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin ammattikorkeakoulujen sosiaalialan koulutuksen vahvistamiseksi ja sosionomien aseman selkiyttämiseksi lainsäädännössä.

Helsingissä 19 päivänä kesäkuuta 2002

Matti Kangas /vas
Pertti Turtiainen /vas
Marjatta Stenius-Kaukonen /vas